

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.12.95](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.95)

УДК: 336.1:352

О. В. Гладкова,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри управління, економіки та забезпечення якості у фармації, Національний фармацевтичний університет
ORCID ID: 0000-0002-6029-9791*

Я. М. Деренська,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри управління, економіки та забезпечення якості у фармації, Національний фармацевтичний університет
ORCID ID: 0000-0001-7428-6249*

В. Г. Котлярова,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри управління, економіки та забезпечення якості у фармації, Національний фармацевтичний університет
ORCID ID: 0000-0001-6966-5631*

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ КОМУНАЛЬНИХ НЕКОМЕРЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ - ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

O. Hladkova

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Economics and Quality Assurance in Pharmacy, National University of Pharmacy
Y. Derenska*

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Economics and Quality Assurance in Pharmacy, National University of Pharmacy
V. Kotliarova*

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Economics and Quality Assurance in Pharmacy, National University of Pharmacy

ASSESSMENT OF FINANCIAL STABILITY OF COMMUNAL NON-COMMERCIAL ENTERPRISES - HEALTH CARE INSTITUTIONS

Статтю присвячено питанням забезпечення фінансової стабільності комунальних некомерційних підприємств - закладів охорони здоров'я. Відзначено, що фінансова стабільність ЗОЗ є визначальним фактором, що гарантує успішне функціонування сфери охорони здоров'я, забезпечення виконання державних гарантій надання громадянам медичної допомоги. Під нею слід розуміти такий фінансовий стан закладу, при якому підтримується рівновага між зростаючими видатками та обмеженими фінансовими ресурсами, зберігається високий рівень безпеки закладу, є можливість якісно і в повному обсязі надавати медичні послуги, здійснюється постійний його розвиток.

Зазначено, що забезпечення фінансової стабільності передбачає розробку та реалізацію системи управлінських рішень щодо порядку формування, розподілу й раціонального використання фінансових ресурсів медичних закладів. В статті надано їх загальну характеристику та здійснено поточну оцінку за даними фінансового плану КНП «КОЛ» за

2018-2020 рр. Крім того, за допомогою SWOT-аналізу визначено слабкі сторони за загрозу у діяльності закладу.

За отриманими результатами було надано пропозиції щодо розширення спектру платних послуг та зовнішніх джерел фінансування ЗОЗ з метою посилення його фінансової стабільності.

The article is devoted to the issues of ensuring the financial stability of communal non-profit enterprises - health care institutions. It is noted that the financial stability of the HCI is a determining factor that guarantees the successful functioning of the health care sector, ensuring the implementation of state guarantees for the provision of medical care to citizens. It should be understood as a financial condition of the institution, which maintains a balance between rising costs and limited financial resources, maintains a high level of security of the institution, the ability to provide quality and full medical services, its constant development.

It is noted that ensuring financial stability involves the development and implementation of a system of management decisions on the formation, distribution and rational use of financial resources of medical institutions. The article provides their general characteristics and the current assessment according to the financial plan of KNE "KOL" for 2018-2020. It is established that the main source of their formation is the local budget (over 90%). Among the own revenues received by KNE "KOL", the largest share is received from charitable contributions, grants and gifts.

Analysis of the implementation of planned indicators of expenditures showed that the main item of expenditure of the institution is operating expenses. 97% of the funds received from the local budget and 100% of own revenues are used to cover them. The value of the coefficient of financial stability of the institution is at a high level.

With the help of SWOT-analysis, it was found that against the background of significant strengths and opportunities, the weakness of KNE "KOL" is the financial constraints that do not improve the quality of medical services and ensure proper financial motivation of staff.

In order to strengthen the financial stability of KNE, it was suggested, on the one hand, at expanding the range of paid services (namely, the placement of additional paid chambers), and on the other - at attracting external sources of funding. The latter included: charitable assistance and grant funds; voluntary health insurance funds; payment of the hospital for the provision of services under agreements; payment from employers for medical services provided to employees; receipts for services provided by the hospital in addition to the standards of free medical care; for services provided to patients on their own initiative; voluntary contributions and donations; cash receipts from the provision of paid services to the population, as well as other sources that are not prohibited by the legislation of Ukraine.

Ключові слова: комунальне некомерційне підприємство; заклад охорони здоров'я; фінансова стабільність; фінансові ресурси; SWOT-аналіз; платні послуги; зовнішні джерела фінансування.

Keywords: communal non-commercial enterprises; healthcare institution; financial stability; financial resources; SWOT-analysis; paid services; external sources of financing.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В процесі реформування системи охорони здоров'я все частіше постають питання про те, чи будуть фінансово стабільними її заклади сьогодні та у майбутньому. Адже фінансова стабільність закладів охорони здоров'я (далі - ЗОЗ) є визначальним фактором, що гарантує успішне функціонування сфери охорони здоров'я, забезпечення виконання державних гарантій надання громадянам медичної допомоги. Через це дуже часто цю проблему формулюють з позиції спроможності уряду країни та інших зацікавлених сторін забезпечити достатнє фінансування медико-санітарної допомоги через призму старіння населення, появу нових технологій та очікування споживачів по відношенню до можливої медико-санітарної допомоги

Сучасні умови діяльності закладів охорони здоров'я вимагають від їх керівників проведення оцінки ефективності управління фінансовою стабільністю як найбільш важливого елементу забезпечення стійкості

господарювання. Вони повинні посилити контроль над неефективним використанням фінансових ресурсів в підконтрольних їм установах і розробити ряд заходів, спрямованих на залучення додаткових джерел фінансового забезпечення діяльності установ.

Отже, однією з важливих умов розвитку закладу охорони здоров'я є вирішення проблем, пов'язаних з ефективним управлінням, у тому числі й розробка та обґрунтування наукових підходів до розвитку механізмів управління його фінансовою стабільністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням організації фінансового забезпечення закладів охорони здоров'я присвячені роботи таких вітчизняних та іноземних вчених, як Акімової Т.В. [1], Бачиної Т.А. та Єрзилєва А.А. [2], Загорського В.С. [4], Посилкіної О.В. [10], Трушкіної Л.Ю. та Тлепцєрішева Р.А. [16], Тулай О.І. [14], та інших. В них достатньо широко розглянуті питання щодо сутності джерел фінансування закладів охорони здоров'я та можливостей їх поширення.

На необхідності розв'язання глобальних проблем в галузі стратегічного фінансового планування та реформування політики фінансування охорони здоров'я наголошує і Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) під час проведення нарад та розробки відповідних документів.

Разом з тим, в роботах цих та інших вчених не приділяється необхідна увага питанням фінансової стабільності закладу як основі стійкого та якісного його функціонування.

Метою статті є дослідження питань управління фінансовою стабільністю закладу охорони здоров'я та розробка пропозицій щодо її посилення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Узагальнивши сучасні точки зору на визначення поняття «фінансова стабільність» [3, 5, 13, 15 та ін.] було зроблено висновок, що під фінансовою стабільністю ЗОЗ слід розуміти такий фінансовий стан закладу, при якому підтримується рівновага між зростаючими видатками та обмеженими фінансовими ресурсами, зберігається високий рівень безпеки закладу, є можливість якісно і в повному обсязі надавати медичні послуги, здійснюється постійний його розвиток.

У широкому розумінні, враховуючи позицію ВООЗ щодо фінансової стабільності ЗОЗ [17], проблему фінансової стабільності ЗОЗ можна охарактеризувати наступними факторами:

1. Зростання витрат на охорону здоров'я, що обумовлений факторами, які впливають на попит і пропозицію послуг охорони здоров'я; до них відносяться технологічний прогрес, демографічні зміни і очікування споживачів;

2. Обмеженість ресурсів, пов'язана з небажанням або нездатністю держави генерувати достатню кількість ресурсів для того, щоб виконати зобов'язання своєї системи охорони здоров'я - це питання набуває особливої актуальності в умовах нинішньої фінансової кризи. Це питання фіскальної стійкості або фіскального балансу.

3. Зростання витрат на охорону здоров'я як частки валового внутрішнього продукту (ВВП). Якщо ці витрати зростають швидше, ніж витрати в інших секторах економіки і, отже, починають споживати все більшу частину ВВП, існує побоювання, що в певний момент часу вони врешті-решт "витіснять" витрати на інші товари і послуги, що сприяють зростанню добробуту. А це вже стає питанням економічної стійкості ЗОЗ.

У кожному разі проблема пов'язана зі здатністю і бажанням платити за медико-санітарну допомогу в умовах зростання витрат і обмежень, пов'язаних з ресурсами.

Фінансова стабільність ЗОЗ – це дуже складний стан, який включає різноманітну кількість ознак, що дають змогу в повному обсязі охарактеризувати його сутність.

Цікавою є позиція Л. Олійника [7], який стверджує, що основними ознаками фінансової стабільності суб'єкта є низький рівень ризику, забезпеченість власним капіталом, вільне маневрування грошовими коштами і стабільні джерела фінансування.

Ми частково погоджуємося із запропонованими ознаками, але вважаємо, що в контексті забезпечення фінансової безпеки ЗОЗ та з урахуванням вимог ВООЗ [17] їх слід розширити. Так, на нашу думку, основними ознаками фінансової стабільності ЗОЗ в процесі управління його діяльністю є:

- низький рівень ризику та впливу загроз;
- високий рівень фінансової безпеки ЗОЗ;
- наявність фінансових ресурсів на розвиток ЗОЗ загалом;
- збалансований стан власного і позикового капіталів;
- забезпечується фінансова стійкість кожного структурного елементу фінансового стану ЗОЗ;
- досягається фінансова рівновага і надійність.

Відповідно до вимог ВООЗ [9], комплексне управління фінансовою стабільністю ЗОЗ повинно вирішувати основні завдання охорони здоров'я, а саме: поліпшення стану здоров'я і розподілу показників здоров'я населення; підвищення рівня і поліпшення розподілу показників реагування системи охорони здоров'я на очікування населення (крім показників здоров'я); підвищення рівня "справедливості" фінансових вкладів в діяльність системи охорони здоров'я з боку населення; підвищення загальної ефективності системи, тобто забезпечення максимального досягнення попередніх цілей з урахуванням наявних ресурсів.

Реалізація функцій, покладених на заклади охорони здоров'я, забезпечення їх фінансової стабільності неможливе без надійної фінансової бази та ефективного управління нею. Зазначений процес охоплює розробку та реалізацію системи управлінських рішень щодо порядку формування, розподілу й раціонального використання фінансових ресурсів медичних закладів.

Відповідно до діючої нормативно-правової бази [6] джерелами формування фінансових ресурсів

закладу охорони здоров'я - комунального некомерційного підприємства (ЗОЗ-КНП) є:

1. Комунальне майно, передане ЗОЗ-КНП відповідно до рішення про його створення;
2. Кошти місцевого бюджету;
3. Власні надходження ЗОЗ-КНП;
4. Цільові кошти;
5. Кошти, отримані за договорами з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;
6. Кошти, що надходять у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних благодійних внесків, пожертвувань юридичних і фізичних осіб; надходження коштів на виконання програм соціально-економічного розвитку регіону, програм розвитку медичної галузі;
7. Інші джерела, не заборонені законодавством.

Оцінку фінансової стабільності ЗОЗ-КНП було проведено за даними фінансового плану КНП «Кіровоградська обласна лікарня» (КНП «КОЛ») за 2018-2020 рр. [8]. Дана установа є багатопрофільним лікувально-профілактичним закладом вищої категорії, який протягом майже 70 років надає в повному обсязі кваліфіковану спеціалізовану стаціонарну та консультативну поліклінічну допомогу хворим з усього регіону.

В табл. 1 наведено фактичний стан виконання фінансового плану закладу за доходами. На підставі отриманих даних можна визначити, що основним джерелом їх формування є кошти місцевого бюджету. У 2018 р. вони склали 91%, у 2019 р. - 98% та у 2020 р. - 98,5%. Всього за 3 роки їх сума зросла на 97031,1 тис. грн. Основним джерелом бюджетних ресурсів є у 2018 та 2019 рр. - медична субвенція, а у 2020 р. - кошти обласного бюджету.

Серед власних надходжень, що надійшли до КНП «КОЛ» найбільшу питому вагу складають надходження від благодійних внесків, грантів та дарунків - 91,5% в 2018 р., 66% у 2019 р. та 65% у 2020 р. Позитивним моментом є те, що за останні 2 роки значно зросли власні надходження від основної та додаткової діяльності лікарні, що свідчить про наявність в ній можливостей щодо надання платних послуг та оренди вільних приміщень. Але к цілому, вважаємо, що дана робота є недостатньо результативною через повільне зростання доходів за цими операціями.

Аналіз виконання планових показників за видатками КНП «КОЛ» у 2018-2020 рр. (табл. 2) показав, що основною статтею витрат закладу є операційні витрати. На їх покриття спрямовується 97% коштів, що надійшли з місцевого бюджету та 100% власних надходжень. 3% коштів з місцевого бюджету спрямовується на фінансування адміністративних витрат закладу.

Через фактичне зростання доходів КНП «КОЛ» за останні 2 роки відзначається й перевищення фактичної суми витрат у порівнянні із запланованою. Так, у 2019 р. воно склало 2933,3 тис. грн, а у 2020 р. - 2927,24 тис. грн.

З наведених даних видно, що в КНП «КОЛ» відзначається щорічне зростання фактичних доходів та видатків у порівнянні із запланованим, доходи перевищують видатки, що дозволяє зробити незначний запас фінансових ресурсів на наступний фінансовий рік.

Значення коефіцієнта фінансової стабільності закладу (рис. 1), який характеризує співвідношення власних і залучених коштів є на високому рівні. При цьому щороку він має позитивну динаміку як поточну, так і на найближчі роки (лінія тренду), що свідчить про те, що ЗОЗ за рахунок власних коштів покриває кошти, вкладені в активи, не допускаючи при цьому невиправданої кредиторської і дебіторської заборгованості, і розплачується у строк за своїми зобов'язаннями [10]

З метою визначення основних напрямків посилення фінансової стабільності КНП «КОЛ» було проведено SWOT-аналіз лікарні (табл. 3).

За його результатами було визначено, що на фоні значних сильних сторін та можливостей слабкою стороною КНП «КОЛ» є фінансова обмеженість, яка не дозволяє підвищувати якість медичних послуг (що дасть можливість знизити їх витратність) та забезпечити належну фінансову мотивацію персоналу.

Таблиця 1.
Планове та фактичне виконання фінансового плану КНП «КОЛ» за доходами у 2018-2020 рр., тис. грн

Показник	2018		2019		2020		Відхилення		
	план	факт	план	факт	план	факт*	2018	2019	2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
<i>За рахунок коштів місцевого бюджету з них:</i>	194356,9	194935,9	209230,4	209781,4	291252,0	291967	289,5	551	715
- медична субвенція (утримання закладу)	144423,2	144712,7	150733,4	151277,3	41110,7	41744,7	289,5	543,9	634
- обласний бюджет	41021,9	41021,9	51847,5	51854,6	236141,3	236222,3	0	7,1	81
- інші видатки за цільовим при-значенням (програми та заходи за рахунок субвенцій та інших над-ходжень з обласного бюджету): інвестиційний проект на заходи здійснення соц. економ. розвитку	8440,0	8440,0	6180,0	6180,0	14000,0	14000,0	0	0	0
- забезпечення діяльності інших закладів у сфері охорони здоров'я (державний бюджет) - інгаляційна анестезія	471,8	471,8	469,5	469,5	0,0	0,0	0	0	0
<i>За рахунок власних надходжень, що надійшли до закладу з них:</i>	18878,8	18878,8	2410,9	4993,3	2204,6	4417,6	0	2582,4	2213

*Станом на 10.12.2020 р.

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
- надходження за послуги, що надаються закладом згідно з їх основною діяльністю	56,4	56,4	89,0	59,0	72,6	119,3	0	-30	46,7
- надходження закладом від додаткової (господарської) діяльності	354,7	354,7	400,2	451,5	476,4	566,4	0	51,3	90
- надходження закладу за оренду майна	659,9	659,9	708,2	751,3	855,6	866,2	0	43,1	10,6
- надходження закладу від реалі-зації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	20,1	20,1	---	14,6	---	10	0	14,6	0
- надходження закладу благодій-них внесків, грантів та дарунків	17272,5	17272,5	800,0	3297,8	800,0	2855,7	0	2497,8	2055,7
- надходження закладу від підпри-ємств, організацій, фізичних осіб та від інших (практика студентів комерційних закладів освіти), залишок минулого року)	515,2	515,2	413,5	419,1	---	---	0	5,6	---
Всього доходів	213235,7	213525,2	211641,3	214774,7	293456,6	296384,6	289,5	3133,4	2928

Таблиця 2.
Планове та фактичне виконання фінансового плану КНП «КОЛ» за витратами у 2018-2020 рр., тис. грн

Показник	2018		2019		2020		Відхилення		
	план	факт	план	факт	план	факт	2018	2019	2020
Витрати за рахунок коштів місцевого бюджету, в т. ч.:	194236,8	194646,4	209230,4	209780,4	291252,0	292022,3	409,6	550	770,34
- операційні витрати закладу	189285,3	189642,9	197505,5	197660,7	285020	285406,9	357,6	155,2	386,9
- адміністративні витрат закладу	4951,5	5003,5	5544,9	5842,5	6232	6615,44	52	297,6	383,44
Витрати за рахунок власних надходжень, що надійшли до закладу з них:	19016,9	18469,2	2410,9	4794,2	2204,6	4361,5	-547,7	2383,3	2156,9
- операційні витрати закладу	19017,4	18469,2	2410,9	4794,2	2204,6	4361,5	-548,2	2383,3	2156,9
-адміністративні витрати	---	---	---	---	---	0	---	---	---
Всього витрати	213235,7	213115,6	211641,3	214574,6	293456,6	296383,84	-120,1	2933,3	2927,24

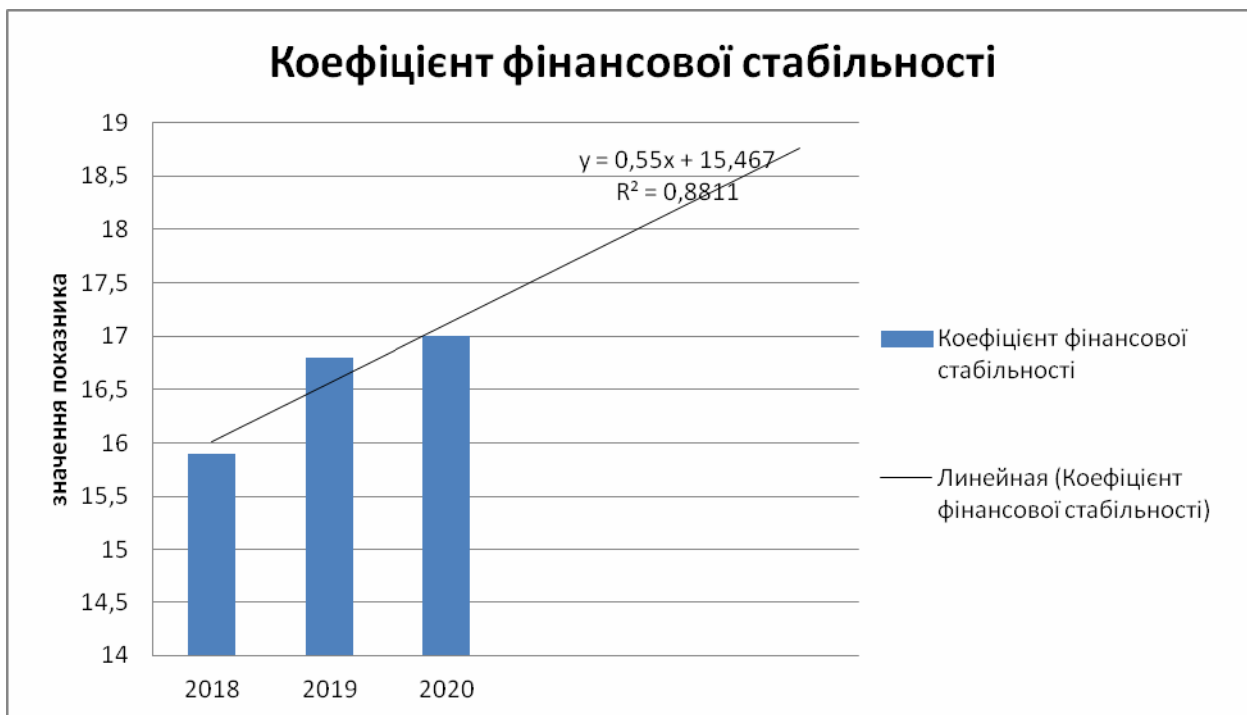

Рис. 1. Динаміка коефіцієнта фінансової стабільності КНП «КОЛ» у 2018-2020 рр.

Таблиця 3.
Матриця SWOT-аналізу КНП «КОЛ»

<p style="text-align: center;">Можливості:</p> <p>ЗОЗ має значний практичний досвід. Велика кількість робітників з вищою кваліфікаційною категорією. Наявність досвідчених та високоякісних фахівців. Наявність значних виробничих потужностей. Кадрова укомплектованість. Обмежена кількість сумісників. Достатня оснащеність медичним обладнанням.</p>	<p style="text-align: center;">Загрози:</p> <p>ЗОЗ залежить від бюджетного фінансування. Наявність конкурентів з боку приватних медичних закладів відповідно до профілю надання медичних послуг.</p>
<p style="text-align: center;">Сильні сторони:</p> <p>Лікарня має висококваліфіковані кадри. Постійно розширює номенклатуру медичних послуг. Має потужну медичну базу.</p>	<p style="text-align: center;">Слабкі сторони</p> <p>В лікарні низька мотивація праці через обмеженість фінансових ресурсів. Темпи надання платних послуг є дуже повільними. Установа має значні поточні витрати.</p>

Таким чином заходи щодо підвищення якості управління фінансовою стабільністю ЗОЗ повинні бути спрямовані саме на вирішення даних проблем.

Виходячи з цього пропонуємо всі заходи поділити на 2 групи - ті, що забезпечують розширення спектру платних послуг ЗОЗ та ті, що спрямовані на розширення зовнішніх джерел фінансування ЗОЗ.

Основоположним нормативним правовим актом у сфері надання платних медичних послуг населенню є Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 р. № 1138 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах» [11]. Державне регулювання вартості відбувається через встановлення граничних тарифів на платні медичні послуги, які затверджують обласні державні адміністрації відповідно до постанови КМУ «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» від 25.12.1996 № 1548 [12].

За першою групою заходів доцільно здійснити:

1. Вибір приміщень для розміщення в них платних палат;
2. Розробку документації на закупівлю послуг зі створення проектно-кошторисної документації по ремонту приміщень;
3. Закупівлю послуг зі створення проектно-кошторисної документації по ремонту приміщень;
4. Розробку документації на закупівлю робіт по ремонту приміщень;
5. Закупівлю робіт по ремонту приміщень;
6. Розробку документації на закупівлю обладнання та меблів в палати;
7. Закупівлю обладнання та меблів в палати;

8. Оновлення преїскуранта установи на платні послуги.

Щодо залучення додаткових джерел фінансування діяльності ЗОЗ, то вважаємо, що додатковими джерелами фінансування закладу можуть бути: благодійна допомога та кошти грантів; кошти добровільного медичного страхування; оплата лікарні за наданні послуги за угодами; оплата від роботодавців за медичні послуги, надані працівникам; надходження за послуги, які надає лікарня поверх нормативів надання безоплатної медичної допомоги; за послуги наданні пацієнтам за їх особистої ініціативи; добровільні внески та пожертви; грошові надходження від надання платних послуг населенню, а також інші джерела, які не заборонені законодавством України.

Для того, щоб залучення додаткових джерел фінансування не суперечило чинному законодавству, установчим і нормативним документам ЗОЗ-КНП, при перегляді статуту медичного закладу важливо внести положення про залучення додаткових фінансових ресурсів для покращення матеріально-технічної та лікувальної бази КНП.

За другою групою напрямків суттєвим джерелом додаткового фінансового забезпечення лікарні може бути благодійна та спонсорська допомога. Насамперед варто звернути увагу на бізнесменів, які ведуть підприємницьку діяльність на території області. Адже в руслі сучасних соціально-економічних тенденцій представники бізнесу часто позиціонують себе як соціально відповідальних партнерів перед тією територіальною громадою, де ведеться бізнес. Спонсорська підтримка ЗОЗ-КНП може стати важливою складовою політики соціальної відповідальності представників приватного бізнесу регіону.

Керівництву ЗОЗ-КНП потрібно активно працювати у напрямку розвитку подальшої співпраці з благодійними організаціями та представниками приватного бізнесу, а також працювати у напрямку залучення нових партнерів та інвесторів. За рахунок коштів благодійної та спонсорської допомоги можна закуповувати необхідне для поточної діяльності й розвитку лікарні медичне та діагностичне обладнання, придбання якого не передбачене планом державних закупівель ЗОЗ-КНП і не буде профінансоване з бюджету.

Додатковим джерелом фінансування ЗОЗ-КНП може бути дохід від передавання в оренду нерухомого майна (рішення про передавання в оренду нерухомого майна площею до 200 кв. м. може самостійно приймати керівник медичного закладу – комунального некомерційного підприємства, а рішення про передачу в оренду нерухомого майна більшої площі – орган місцевого самоврядування за конкурсною процедурою). Тому необхідно провести заходи щодо залучення до співпраці приватних підприємців, які виявлять бажання взяти в оренду приміщення, які знаходяться в оперативному управлінні ЗОЗ-КНП під організацію власного бізнесу (наприклад, приватної медичної лабораторії, приватного стоматологічного кабінету, аптечного кіоску, торгівельної точки з продажу продуктів харчування, товарів першої необхідності, преси тощо), та оформити орендні відносини відповідним чином згідно статуту ЗОЗ-КНП та законодавства України.

Таким чином, введення платних палат та залучення додаткових джерел фінансування діяльності лікарні підвищать фінансову стабільність КНП, а також дадуть можливість здійснювати капітальні вкладення в ремонт лікарні та придбання нового обладнання, фінансувати реалізацію нових заходів, спрямованих на отримання додаткового доходу, що в подальшому підвищить привабливість ЗОЗ для потенційних пацієнтів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. За результатами проведених досліджень можна зробити наступні висновки:

1. Під фінансовою стабільністю ЗОЗ слід розуміти такий його стан при якому існують: низький рівень ризику та впливу загроз; високий рівень фінансової безпеки ЗОЗ; фінансові ресурси на розвиток ЗОЗ загалом; збалансований стан власного і позикового капіталів; фінансова стійкість кожного структурного елементу фінансового стану ЗОЗ; фінансова рівновага і надійність.

2. Джерелами фінансових ресурсів ЗОЗ виступають бюджетні кошти; внески на обов'язкове та добровільне медичне страхування; власні кошти юридичних та фізичних осіб, що надходять у вигляді плати за наданні послуги та благодійних внесків.

3. Для зростання доходів ЗОЗ рекомендовано розширити спектр платних послуг та залучення додаткових джерел фінансування (благодійної та спонсорської допомоги).

4. У якості подальших розвідок у даному напрямку виступають пропозиції щодо оптимізації витрат ЗОЗ-КНП та посилення контролю за цільовим використанням коштів.

Список літератури.

1. Акімова Т. В. Финансовые ресурсы системы здравоохранения в России: дис. ...кандидата экон. наук: 08.00.10 / Акімова Татьяна Валентиновна. – Саратов, 2014.– 179 с.

2. Бачина Т.А. Ерзылева А.А., Куликов О.А. Совершенствование управления финансами бюджетных учреждений здравоохранения. / Т. А. Бачина, А. А. Ерзылева, О. А. Куликов // Региональная экономика и управление: электронный научный журнал. - 2018. - №2 (54). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eee-region.ru/article/5404/>

3. Висоцька І. Б. Проблеми забезпечення стабільності та стійкості фінансової системи України / І. Б. Висоцька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. - 2012. - Вип. 2. - С. 30-38. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2012_2_6.

4. Загорський В. С. Управління фінансовими ресурсами закладів охорони здоров'я [текст]: монографія / В. С. Загорський, З. М. Лободіна, Г. С. Лопушняк. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010. – 276 с.
5. Керанчук Т.Л. Фінансова стабільність підприємства і методичні аспекти її оцінки / Т. Л. Керанчук. // Економіка України. - 2000. - № 1.- С. 83–87. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9992/1/Keranchuk_EKONUUKR.pdf
6. Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства від 14.02.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://moz.gov.ua/uploads/0/3555-moz_metod_recomendations_autonomization_2018_ua_final_web (дата звернення: 15.02.2020). – Назва з екрана.
7. Олійник Л.В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. / Л. В. Олійник. // Фінанси, облік, банки. - 2017. - № 1. - С. 118–124.
8. Офіційний сайт Комунального некомерційного підприємства "Кіровоградська обласна лікарня Кіровоградської обласної ради". Доступ до публічної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hospital.edukit.kr.ua/dostup_do_publichnoi_informacii/
9. Всемирная организация здравоохранения. Политика финансирования здравоохранения: руководство для лиц, принимающих решения. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/277071/E-91422-rus.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
10. Посилкіна О.В., Гладкова О.В. Фінанси та інвестування : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти. / О. В. Посилкіна, О. В. Гладкова. - Х. : НФаУ, 2020. - 262 с.
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах» від 17.09.1996 р. № 1138 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-p#Text>
12. Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» від 25.12.1996 № 1548. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1548-96-p#Text>
13. Топій І.І. Фінансова стабільність підприємства як запорука його розвитку в умовах ринкової економіки. / І. І. Топій. // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. - 2015. - №6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/issue-6-2015/14-vipusk-6-lipen-2015-r/1077-topij-i-i-zubko-n-i-finansova-stabilnist-pidpriemstva-yak-zaporuka-jogo-rozvitku-v-umovakh-rinkovoji-ekonomiki>
14. Тулай О. І. Фінансове забезпечення охорони репродуктивного здоров'я в умовах трансформаційної економічної системи: дис. ... кандидата екон. наук: 08.04.01 / Тулай Оксана Іванівна. – Тернопіль, 2005. – 179 с.
15. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: посібник. / Ю. С. Цал-Цалко. - К.:ЦУЛ, 2008. - 359 с.
16. Экономика и управление здравоохранением: уч. пособ. / [Л. Ю. Трушкина, Р. А. Тлепцеришев, А. Г. Трушкин, Л. М. Демьянова]. – 2-е изд. – Ростов-на-Дону: Феникс, – (Серия “Среднее профессиональное образование”) - 2014.– 384 с.
17. Thomson S, Foubister T., Figueras J., Kutzin J., Permanand G., Bryndová L. К вопросу о финансовой устойчивости в системах здравоохранения. - Европейская Обсерватория по системам и политике здравоохранения. 2010 г. - 56 с.

References.

1. Akimova, T. V. (2014), “Financial resources of the healthcare system in Russia”, Ph.D. Thesis, Finance, money circulation and credit, Saratov State Social and Economic University, Saratov, Russia
2. Bachina, T.A. Erzyleva, A.A. and Kulikov O.A. (2018), “ Improving financial management of budgetary healthcare institutions ”, *Regional'naja jekonomika i upravlenie: jelektronnyj nauchnyj zhurn*, [Online], vol. 2 (54), available at: <http://eee-region.ru/article/5404/> (Accessed 9 Dec 2020).
3. Vysots'ka, I. B. (2012), “ Problems of ensuring the stability and stability of the financial system of Ukraine ”, *Naukovyj visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. seriia ekonomichna*, [Online], vol. 2, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2012_2_6. (Accessed 9 Dec 2020).
4. Zahors'kyj, V. S. (2010), *Upravlinnia finansovymy resursamy zakladiv okhorony zdorov'ia* [Managing the financial resources of health care facilities], LRIDU NADU, Lviv, Ukraine.
5. Keranchuk, T.L. (2000), “Financial stability of the enterprise and methodical aspects of its estimation”, *Ekonomika Ukrainy*, [Online], vol. 1, available at: http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9992/1/Keranchuk_EKONUUKR.pdf (Accessed 9 Dec 2020).
6. Ministry of Health of Ukraine (2018), “Methodical recommendations on the transformation of health care facilities from budgetary institutions into municipal non-profit enterprises”, available at: https://moz.gov.ua/uploads/0/3555-moz_metod_retsomendations_autonomization_2018_ua_final_veb (Accessed 15 Nov 2020).

7. Olijnyk, L.V. (2017), "Strategic directions of ensuring the financial stability of the enterprise", *Finansy, oblik, banky*, vol. 1, pp.118–124.
8. Official site of the Municipal Non-Profit Enterprise "Kirovohrad Regional Hospital of the Kirovohrad Regional Council" (2020), "Access to public information", available at: http://hospital.edukit.kr.ua/dostup_do_publichnoi_informacii/ (Accessed 15 Nov 2020).
9. World Health Organization. (2008), "Health financing policy: a guide for decision-makers", available at: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/277071/E-91422-rus.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Accessed 15 Nov 2020).
10. Posylkina, O.V. and Hladkova, O.V. (2020), *Finansy ta investuvannia* [Finance and investment], NFAU, Kharkiv, Ukraine.
11. Cabinet of Ministers of Ukraine (1996), Resolution "On approval of the list of paid services provided in state and municipal health care institutions and higher medical educational institutions", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1138-96-п#Text> (Accessed 9 Dec 2020).
12. Cabinet of Ministers of Ukraine (1996), Resolution "On establishing the powers of executive authorities and executive bodies of city councils to regulate prices (tariffs)" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1548-96-п#Text> (Accessed 9 Dec 2020).
13. Topij, I.I. (2015), "Financial stability of the enterprise as a guarantee of its development in a market economy", *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky. Elektronne naukove fakhove vydannia Mykolaivs'koho natsional'noho universytetu imeni V.O. Sukhomlyns'koho*, [Online], vol. 6, available at: <http://global-national.in.ua/issue-6-2015/14-vipusk-6-lipen-2015-r/1077-topij-i-i-zubko-n-i-finansova-stabilnist-pidpriemstva-iak-zaporuka-jogo-rozvitku-v-umovakh-rinkovoi-ekonomiki> (Accessed 9 Dec 2020).
14. Tulaj, O. I. (2005), "Financial support for reproductive health in a transformational economic system", Abstract of Ph.D. dissertation, Finance, money circulation and credit, Ternopil Academy of National Economy, Ternopil, Ukraine.
15. Tsal-Tsalko, Yu.S. (2008), *Finansova zvitnist' pidpriemstva ta ii analiz* [Financial statements of the enterprise and its analysis], TsUL, Kyiv, Ukraine.
16. Trushkina, L. Ju. Tlepcherishev, R. A. Trushkin, A. G. and Dem'janova, L. (2014), *Jekonomika i upravlenie zdavoohraneniam* [Economics and health care management], Feniks, Rostov-on-Don, Russia.
17. Thomson, S. Foubister, T. Figueras, J. Kutzin, J. Permanand, G. and Bryndová, L. (2010), *K voprosu o finansovoj ustojchivosti v sistemah zdavoohranenija* [On financial sustainability in health systems], European Observatory on Health Systems and Policies, USA.

Стаття надійшла до редакції 09.12.2020 р.